

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Deres ref:
Vår ref: 2019/51693
Dato: 05.04.2019
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

INNSPILL MILJØKRIMINALITET

Mattilsynet takker for muligheten til å gi innspill til ny strategi om miljøkriminalitet. Det er avgrenset mot dyrevelferds kriminalitet. Mest aktuelle av de nevnte tema for strategien er da for Mattilsynets del: naturkriminalitet, avfall, forurensning og produktkontroll. Temaene er på flere områder overlappende og beskrives derfor her samlet.

Som mange nevnte i innspillmøtet, erfarer også Mattilsynet at politiet har for lite kapasitet og ressurser til å følge opp lovbrudd på vårt felt. En sentral satsning i den nye strategien bør være en markant oppjustering av politiets ressurser på miljøkrimområdet.

Produktkontroll omfatter innen Mattilsynets områder bl.a. matkriminalitet og juks med ulike helse- og autentisitetssertifikater og eksport-/importattester. Det avdekkes også jevnlig avvik på produkter der innhold/ingredienser er ulovlige.

Kjemisk og biologisk forurensning gjennom utslipp og ulovlig bruk av plantevernmidler, GMO (genmodifisering), gjødsel og biologisk avfall utgjør trusler for drikkevannkilder, matproduksjon og smittevern innenfor Mattilsynets felt. Et eksempel kan være bruk av gjødselvarer, som har en gråsone opp mot ulovlig avfallshåndtering. Vi ser at begrepet gjødsel tidvis strekkes for langt, fordi håndtering av gjødsel er billigere enn håndtering av avfall.

Ulovlig innførsel, utsetting og bruk av dyr medfører risiko for humansmitte og zoonoser, spredning av antibiotikaresistens og alvorlig smittsomme dyre-/fiske-/plantesykdommer som f.eks. afrikansk svinepest, munn- og klauvsyke, VHS (Viral hemoragisk septikemi) og Tilletia indica (planteskadegjører). Manglende søknad om tillatelse og overholdelse av regelverk om innførsel av dyr og ulovlig utsetting av dyr er et problem. Dette kan være nye arter som vi ikke ønsker at skal *holdes* - som f.eks. ulovlige tropiske arter - eller *settes ut* i Norge - som mufflon og mårhund - fordi de medfører en trussel mot eksisterende arter eller kan føre med seg alvorlige smittsomme dyresykdommer. Et annet problem er spredning og økning av bestanden av villsvin utover områdene de nå er i, gjennom menneskelig hjelp og tiltak som fôring. Dette medfører stor risiko for spredning av alvorlige smittsomme sykdommer, og fører også til skader på jordbruksområder. Eksempler på skadelig bruk kan være der eier av dyr som er smittet av alvorlige sykdommer ikke respekterer forflytningsforbud eller andre ilagte begrensninger, eller der døde, syke dyr brukes som jordforedlingsmiddel fremfor å håndteres som farlig (sykdomsbærende) avfall.

Flytting av fisk og kreps fra vann til vann og mellom vassdrag vil kunne føre til spredning av Gyrodactylus salaris (særlig sårbart i nordlige strøk) og krepsepest, som begge deler er svært

smittsomt. Krepsepest kom til Norge med signalkreps som er importert fra Sverige gjennom delte vassdrag og er svært dødelig for vår stedege krepsrase - edelkreps.

Innen oppdrettsnæringen kan bruk av legemidler som ikke er tillatt, eller ulovlig bruk av lovlig legemidler til fisk, være skadelig for miljøet. Overskridelser av tillatt lusetall per fisk i oppdrettsanlegg kan føre til luseindusert dødelighet på villfisk i området rundt. Manglende sykdomsrapportering, rømming og ulovlig utslipp av avfall, før og dødfisk fra merdene i akvakultur, vil kunne være forurensning.

Innen animalske biprodukter (animalsk avfall) registrerer vi juks med risikokategoriseringen ved avfallshåndteringen. Vi har erfart at norsk produkt på vei ut av landet i avfallssammenheng har endret innholdsbeskrivelse fra høyrisiko- til lavrisikoprodukt.

Godt og effektivt samarbeid mellom ulike myndighetsorganer på områder med overlappende regelverk og tilgrensende ansvarsområder er noe Mattilsynet anser som essensielt for å bekjempe miljøkriminalitet og håper den nye strategien vil legge forholdene til rette for. Aktuelle momenter i denne forbindelse er tilrettelegging for informasjonsutveksling, avstemning av mulige forskjeller og motsetninger i hensyn og formål som søkes nådd gjennom myndighetsutøvelsen, samt bedret beredskap og tilgjengelighet utenfor vanlig kontortid.

Med vennlig hilsen

Kjetil Berg
seksjonssjef

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.
Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*